

### **A Győri Balett előadásával fejeződött be kedden A magyar kultúra napjai rendezvénysorozat Pozsonyban**

**A rendezvénysorozat irodalmi „szekciója” a József Attila-emlékéhez csatlakozott: a Magyar Intézet székházában tartott emlékestén mutatták be az intézet és a Kalligram Kiadó közös gondozásában megjelent kötetet, amely József Attila szlovák nyelvre lefordított verseit adja közre rangos szlovák költők tolmácsolásában.** A Győri Balett előadásával fejeződött be kedden A magyar kultúra napjai rendezvénysorozat Pozsonyban

A rendezvénysorozat irodalmi „szekciója” a József Attila-emlékéhez csatlakozott: a Magyar Intézet székházában tartott emlékestén mutatták be az intézet és a Kalligram Kiadó közös gondozásában megjelent kötetet, amely József Attila szlovák nyelvre lefordított verseit adja közre rangos szlovák költők tolmácsolásában. József Attila költészetét nem igazán kell bemutatni, hiszen ő „olyan fantasztikus költő, akibe minden korban bele fognak szeretni az emberek”, ezért Marno János költő, műfordító inkább J. A. lírájának „rejtett kincseire” hívta fel a hallgatóság figyelmét. A költő összetett személyiségének tömör jellemzésével arra is választ adott, miből, miért és hogyan születtek a „verscsodái”. József Attila kulcsa az, mondta Marno, hogy nem tudott beilleszkedni, ezért csodát csinált. E költészet hihetetlen gazdagságát a Tehervonatok találkozása című versének élvezetes, a legmélyebb rétegeket is feltáró elemzésével illusztrálta. (Sajnos csupán egyetlen vers elemzésére jutott idő, pedig Marno Jánost akár órákig is el lehetne hallgatni. ) József Attila ismert költeményeiből is elhangzott az esten jó néhány (magyarul és szlovákul egyaránt) Bocsárszky Attila, a kassai Thália Színház színművésze előadásában. A versekhez Földvári Gergely zeneszerző, zongoraművész rögtönzött J. A. költészetére rímelő „hangulatfestő” muzsikát.

A zenerajongók azonban nem csupán a József Attila-emlékestén élvezhették a muzsikát. A Szlovák Rádió koncerttermében a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara lépett közönség elé Kovács László vezényletével. Pozsonyi fellépésére a zenekar stílusosan olyan zeneszerzők darabjaival érkezett, akiknek Szlovákia területéhez való – művészi vagy személyes – kötődése közzismert. Elhangzott a zenekart alapító, pozsonyi születésű Dohnányi Ernő Hangversenydarab gordonkára és zenekarra című műve – a szólista Varga Tamás gordonkaművész volt –, Kodály Zoltán Galántai táncokja és Bartók Béla Concertója. A dzsessz kedvelőinek igazi csemegét kínált a program a Bolla Quartet Stúdió L + S-beli koncertjével. Az együttes, amelyet két évvel ezelőtt, az akkor mindössze 15 éves Bolla Gábor alapított, idén sikert aratott többek közt az avignoni dzsesszfesztiválon, és belopta magát a Pozsonyi Dzsessznapok közönségének szívébe is. Mohay Gábor, „a legkeresettebb magyar dobos”, Oláh Zoltán, a „hihetetlenül érzékenyen játszó bőgős”, Szakcsi Lakatos Róbert, az „elkápráztató cigány zongorista” és persze Bolla Gábor, „tenorszaxofon-virtuóz” valódi, jó hangulatú örömmelést mutattak be. A még ma is csupán 17 éves Bollát nem véletlenül tartják a dzsessz egyik nagy tehetségének. Fialt kora ellenére elképesztően bűvöli hangszerét.

A filmválasztás telitalálat volt, hiszen azok közül az alkotások közül láthattunk hármat, amelyekről ma a legtöbbet hallunk és beszélünk, s amelyek járják a világot, rangos nemzetközi fesztiválok programjába kerülnek be. Vetítési rendben említsük elsőként az abszurd humorával hódító Fekete kefé, Vranik Roland első játékfilmjét, amely több díjjal startolt a Magyar Filmszemlén, egyebek közt megkapta a zsűri nagydíját, valamint a diákzsűri különdíját, ami nem véletlen, hiszen egyik kritikusa úgy gyanítja, „egy bizonyos szubkultúra kultmozióját találja meg ebben a tehetséges és szórakoztató moziban”. Már a forgatások körüli huzavona miatt is felfigyeltetett magára Pejó Róbert különös című és témájú munkája, a Dallas Pashamende, amely lorcai erősségű feszültséget teremt 93 percben. A történet egy „szeméttelépülésen”,

Dallasban játszódik, ahol mindenki a szemétből akar meggazdagodni, mindenki a Dallast nézi, s vagy Pameláról álmodozik, vagy a Ewing-féle jólétről. S ahol az erőszak, az ököl, a kés és az átok a törvény. A női főszereplő, Gryllus Dorka nemcsak a Magyar Filmszemlén kapta meg a legjobb alakítás díját, már külföldön is díjazták teljesítményét. A legnagyobb sikert azonban Pozsonyban is a Sorstalanság aratta. Várható volt a teltházas vetítés, ám a Mlados? mozi kapacitását túlnőtte az érdeklődés. A Bioskop igazgatója sajnálattal közölte, hogy tűzbiztonsági okok miatt kénytelen a lépcsőn állók közül néhányat kiküldeni a vetítőteremből. Az így is zsúfolásig megtelt teremben olyan élményt nyújtott Köves Gyuri megrázó képsorokban bemutatott kegyetlen sorsa, hogy valóban az történt, amiről maga a rendező beszélt a film budapesti bemutatóját követően: „ennél nagyobb csendben nem lehet lenni egy film alatt, olyan figyelem volt”. Ez a rövidke háromnapos, háromvetítéses szemle talán legnagyobb hozadéka, hogy képes volt becsalogatni a fiatalokat, a diákokat a moziba – és ez manapság majdnem csodaszámba megy.

A képzőművészeti kiállítás megnyitója iránt is nagy volt az érdeklődés, csak „turnusokban” jutottunk be a kiállítóterembe. Nem véletlen, hiszen a Magyar Intézet nagyon értékes és nívós anyagot mutatott be a Pozsonyi Városi Galéria Pálffy-palotabeli kiállítótermében. Az intézet sikersorozatban a Pozsonyi Városi Galériával együttműködve prezentálja a magyar művészettörténet fejezeteit: a Nagybányai iskolát, a Szentendrei iskolát bemutató, valamint az Árkadia tájain című kiállítást ezúttal az Európai iskola követte. A tárlat válogatás Nudelman László magángyűjteményéből, s „annak az Európai iskolának a hagyományait mutatja be, mely hivatalosan 1945 és 1948 között működött, és univerzalizmust, stíluspluralizmust, valamint az európaiság szellemét hirdette.” A Nudelman-gyűjtemény a magyar avantgárd késő klasszikus korszakától a máig tartó időszakot íveli át. Nudelman László rendkívül értékes gyűjteményével és személyiségével kapcsolatban a kiállítás kurátora, Várkonyi György művészettörténész szavaiból megtudhattuk: „Rendelkezett azzal a vízióval, amit André Malraux »képzeletbeli múzeumnak« nevezett, s rendelkezett olyan képességekkel, hogy ebből a vízióból kézzelfogható gyűjteményt formáljon”.

A válogatás révén jó volt megtapasztalni, mennyire erőteljes, életteljes, magába vonzó, „elnyelő”, magával vivő, mágneses, nagy ívű volt az az igazi avantgárd, a klasszikus avantgárd mesterek munkái, amelyek a remény és szorongás éveinek forrongó szellemiségéből születtek akkor, amikor az egyetemes Európa kapui átmenetileg nyitva álltak a modern magyar művészet előtt. Jó volt megtapasztalni, hiszen – ismét a művészettörténész szavait idézve –: „Egy-egy ilyen bemutató, amikor a »képzeletbeli múzeum« valamely koherens részlete együtt látható, igazi jutalomjáték. A gyűjtőnek is és a közönségnek is.” Harmincadikáig még megtekinthető.

A Győri Balett Szlovák Nemzeti Színházban tartott, Giovanni című baletttestjére, mely Mozart muzsikájára készült William Fomin Harangozó-díjas balettművész koreográfiája alapján, jó előre elfogytak a jegyek. Bár Mozart-zene szól, a Giovanni – már a cím is utal rá, így: Don nélkül – nem a klasszikus értelemben vett klasszikus balett. Valami olyasmi, mint Shakespeare modern színpadon. Már a kezdő jelenetben Giovanni és Leporello kosztüme mutatja, itt a jó és a rossz összecsapásáról lesz szó, a fény és az árnyék közt a tökéletes, az idilli kereséséről, a fekete-fehérből a kiteljesedés, a színek felé menetelésről. Ármány és szerelem után – miután megtudjuk, minden férfibajnak a nő az okozója –, a tűzlepel lehullását követően hőseink elballagnak a kék édenbe.

MISLAY EDIT–TALLÓSI BÉLA